ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1975

Vyhlásené: 15.12.1975 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

137

NARIADENIE VLÁDY
Československej socialistickej republiky

zo 4. decembra 1975,

ktorým sa vydávajú Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev a upravuje postup pri vypracovaní a schvaľovaní stanov družstva, ich zmien a doplnkov

Vláda Československej socialistickej republiky nariaďuje podľa § 10 ods. 2 zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve po prerokovaní s Ústredným výborom Zväzu družstevných roľníkov Československej socialistickej republiky:

§ 1

(1) Jednotné roľnícke družstvo (ďalej len „družstvo“) vypracuje svoje stanovy podľa Vzorových stanov jednotných roľníckych družstiev (ďalej len „vzorové stanovy“), ktoré sa vydávajú ako príloha tohto nariadenia a sú jeho nedeliteľnou súčasťou.

(2) Okresná poľnohospodárska správa, ako aj okresný výbor zväzu družstevných roľníkov, poskytujú družstvu pri vypracúvaní jeho stanov účinnú pomoc. Okresná poľnohospodárska správa dbá aj o to, aby družstvo vypracovalo svoje stanovy riadne a včas.

§ 2

(1) Pri vypracúvaní svojich stanov vychádza družstvo z toho, že niektoré ustanovenia vzorových stanov, ktoré upravujú základné otázky života a činnosti družstva a sú rovnako záväzné pre všetky družstvá, sa musia prevziať do stanov družstva bez zmeny, iné po konkretizácii a podrobnejšom rozvedení, prípadne aj doplnení a prispôsobení miestnym podmienkam; niektoré ustanovenia vzorových stanov prevezme družstvo do svojich stanov len vtedy, ak to vyžadujú miestne podmienky, prípadne v takom alternatívnom riešením, ktoré zodpovedá miestnym podmienkam.

(2) So zreteľom na to družstvo:

a) prevezme do svojich stanov bez zmeny čl. 1 ods. 3, čl. 2 (s úpravou odkazu na príslušný článok stanov družstva), čl. 3 ods. 1, čl. 4 až 17, čl. 18 ods. 1 a 2, čl. 19, čl. 20 ods. 1, 2 a 3, čl. 21 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 3, čl. 23 ods. 1, 3, 4, 5 a 6, čl. 26 ods. 1, 3 a 4, čl. 27, ods. 1, 2, 3, 4 a 5, čl. 28 ods. 1, 2 a 4 a vetu pred bodkočiarkou, čl. 29, čl. 30 ods. 1, čl. 31 ods. 1, čl. 37 ods. 1, čl. 38 až 40, čl. 41 ods. 1, čl. 44, čl. 45 ods. 1, čl. 46 až 50, čl. 52 až 57, čl. 58 ods. 2, čl. 59 a 60 (s úpravou odkazu na príslušný článok stanov družstva), čl. 61 a 62, čl. 63 ods. 1, 2 a 4, čl. 64 až 80, čl. 82 (s úpravou odkazu na príslušný článok stanov družstva) a čl. 84 ods. 1 vzorových stanov;

b) vo svojich stanovách konkretizuje a podrobnejšie rozvedie, prípadne aj doplní a prispôsobí miestnym podmienkam čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 4, čl. 21 ods. 4, čl. 22 ods. 2, čl. 23 ods. 2, čl. 37 ods. 2, čl. 42 a čl. 45 ods. 2 vzorových stanov;

c) prevezme do svojich stanov a v súlade s miestnymi podmienkami môže konkretizovať a podrobnejšie rozviesť, prípadne aj doplniť a prispôsobiť čl. 26 ods. 2, čl. 27 ods. 6, čl. 28 ods. 3, čl. 30 ods. 2, čl. 31 ods. 2, čl. 33 až 35, čl. 58 ods. 1, čl. 63 ods. 3, čl. 81, čl. 83, čl. 84 ods. 2 a čl. 85 až 89 vzorových stanov;

d) prevezme do svojich stanov, pokiaľ to vyžadujú miestne podmienky, a podľa potreby konkretizuje a podrobnejšie rozvedie, prípadne aj doplní a prispôsobí čl. 1 ods. 2, čl. 3 ods. 2 a 3, čl. 18 ods. 3, čl. 24 a 25, čl. 28 ods. 4 vetu za bodkočiarkou a 5, čl. 32, čl. 36, čl. 45 ods. 3 a čl. 90 vzorových stanov;

e) v súvislosti s čl. 41 ods. 2 a 3, čl. 43 a 51 vzorových stanov prevezme do svojich stanov a podľa potreby konkretizuje a podrobnejšie rozvedie v súlade so zmyslom vzorových stanov také alternatívne riešenie, ktoré zodpovedá miestnym podmienkam.

(3) Prípadné výnimky z jednotlivých ustanovení vzorových stanov môže družstvu povoliť v osobitne odôvodnených prípadoch ministerstvo poľnohospodárstva a výživy republiky.

(4) Družstvo môže svoje stanovy doplniť ďalšími ustanoveniami vyplývajúcimi z odporúčaní Komunistickej strany Československa, vlády Československej socialistickej republiky a Federálneho ministerstva poľnohospodárstva a výživy, prípadne aj z vlastného podnetu.

§ 3

(1) Družstvo, ktoré vzniklo pred 1. januárom 1976, vypracuje svoje stanovy, prerokuje ich a prijme na členskej schôdzi najneskoršie do 30. júna 1976.

(2) Členskou schôdzou prijaté stanovy družstva predloží družstvo bez odkladu na vyjadrenie okresnej poľnohospodárskej správe, ktorá ich v súčinnosti s okresným výborom zväzu družstevných roľníkov preskúma najmä z toho hľadiska, či sú v súlade s právnymi predpismi a či zodpovedajú tak celospoločenským záujmom, ako aj politickým a ekonomickým potrebám a možnostiam družstva.

(3) Ak okresná poľnohospodárska správa zistí, že stanovy družstva vyhovujú náležitostiam uvedeným v odseku 2, predloží ich spolu so svojím vyjadrením okresnému národnému výboru na schválenie; inak ich vráti družstvu s odporúčaním, aby v lehote, ktorú mu zároveň určí, odstránilo nedostatky.

(4) Schválené stanovy družstva sa zapisujú do osobitnej evidencie, ktorú vedie okresný národný výbor.

§ 4

Do schválenia svojich stanov okresným národným výborom sa družstvo spravuje vzorovými stanovami.

§ 5

(1) Ustanovenia § 1 a 2, § 3 ods. 2, 3 a 4 a § 4 platia aj

a) pre vypracovanie a schvaľovanie stanov družstva v súvislosti so vznikom nového družstva po 31. decembri 1975,

b) pre prípadné zmeny a doplnky stanov družstva.

(2) Z vlastného podnetu pristúpi družstvo k zmene, prípadne doplneniu svojich stanov najmä vtedy, ak utvorilo podmienky na to, aby v zhode so vzorovými stanovami prevzalo do svojich stanov iné alternatívne riešenie, ktoré zodpovedá pokrokovejším formám hospodárenia [§ 2 ods. 2 písm. e)].

§ 6

Zrušujú sa:

1. vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva č. 169/1964 Zb., ktorou sa vyhlasujú Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev s doplnkami a zmenami prijatými VI. celoštátnym zjazdom jednotných roľníckych družstiev;
2. vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva č. 170/1964 Zb. o vypracovaní doplnkov a zmien stanov JRD, ich schvaľovaní a registrácii;
3. Vzorový pracovný a rokovací poriadok JRD vydaný Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva 20.novembra 1964 pod č. 61 039/64 a registrovaný v čiastke 26/1965 Zb. spolu s Doplnkami a zmenami Vzorového pracovného a rokovacieho poriadku JRD vydanými Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva 15. decembra 1965 pod č. 58 671/65.

§ 7

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. januárom 1976.

Dr. Štrougal v. r.

Príloha nariadenia vlády ČSSR č. 137
1975 Zb.

VZOROVÉ STANOVY

jednotných roľníckych družstiev

Úspešné výsledky spoločného hospodárenia jednotných roľníckych družstiev dokázali silu Leninovho družstevného plánu ako jedinej cesty prechodu dediny k socializmu. Potvrdili správnosť poľnohospodárskej politiky Komunistickej strany Československa, ktorá ho cieľavedomým a tvorivým spôsobom aplikovala v našich podmienkach.

Za trvalej politickej i materiálnej pomoci štátu, robotníckej triedy a celej spoločnosti sa jednotné roľnícke družstvá stali ekonomicky a organizačne upevnenými veľkovýrobnými družstevnými organizáciami socialistického typu s rozvinutou materiálno-technickou základňou a s rastúcou intenzitou výroby i produktivitou práce. Trvalý vzostup výroby im umožňuje, aby stále vo väčšej miere uspokojovali hmotné i kultúrne potreby družstevných roľníkov a zabezpečovali nepretržitý rast ich životnej úrovne. Na tomto základe sa postupne prekonávajú rozdiely v pracovných a životných podmienkach v priemysle a v poľnohospodárstve, v meste a na dedine, dochádza k zbližovaniu oboch foriem socialistického vlastníctva v poľnohospodárstve.

V jednotných roľníckych družstvách sa sformovala trieda družstevných roľníkov a prehĺbili sa jej socialistické rysy. Družstevní roľníci sa pod vedením Komunistickej strany Československa v pevnom zväzku s robotníckou triedou aktívne zúčastňujú na budovaní rozvinutej socialistickej spoločnosti.

V súčasnosti - v dôsledku prudkého rozvoja výrobných síl nášho poľnohospodárstva, spojeného s intenzívnejším prenikaním vedecko-technického pokroku do poľnohospodárskej veľkovýroby, a v dôsledku ďalšieho upevňovania a prehlbovania socialistických výrobných vzťahov v našom poľnohospodárstve - vstúpili jednotné roľnícke družstvá do kvalitatívne novej etapy realizácie Leninovho družstevného plánu.

Nové podmienky a nové náročnejšie úlohy si vyžiadali aj novú právnu úpravu nášho socialistického poľnohospodárskeho družstevníctva. Jej súčasťou sú Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev, ktoré upravujú základné pravidlá vnútorného života družstiev a sú významným nástrojom rozvoja socialistických spoločenských vzťahov v družstvách, prehlbovania aktívnej účasti družstevných roľníkov na správe a riadení družstevných záležitostí.

I. Ciele, úlohy a činnosť družstva

Čl. 1

(1) Jednotné roľnícke družstvo (ďalej len „družstvo") je dobrovoľným združením pracujúcich roľníkov a ostatných pracujúcich na spoločnú socialistickú poľnohospodársku veľkovýrobu; je ľudovým družstvom a dobrovoľnou spoločenskou organizáciou.

(2) Družstvo, ktorého členská schôdza rozhodla o vstupe do zväzu družstevných roľníkov, je aj základnou organizáciou tohto zväzu.

(3) V činnosti družstva sa uplatňujú najmä zásady dobrovoľnosti, štátneho riadenia a družstevnej demokracie, jednoty záujmov členov so záujmami družstva a celej spoločnosti,
plánovitosti, ochrany družstevného vlastníctva a zbližovania oboch foriem socialistického vlastníctva v poľnohospodárstve.

Čl. 2

(1) Družstvo má tieto hlavné úlohy:

a) v súlade s národohospodárskymi plánmi zabezpečovať rozvoj socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby podľa zásad socialistického hospodárenia;

b) uplatňovať výsledky vedy a technického pokroku najmä zavádzaním priemyselných metód organizácie a riadenia výroby a práce, racionalizáciou výrobných a pracovných procesov a využívaním vnútropodnikového chozrasčotu ako nástroja socialistického hospodárenia;

c) plne využívať všetku pôdu a ostatné výrobné prostriedky a zdroje na zabezpečenie rastúcich spoločenských potrieb, zvyšovať intenzitu a efektívnosť výroby a trhovú produkciu do štátnych fondov;

d) uskutočňovať socialistickú výchovu svojich členov, prípadne pracovníkov (čl. 46 ods. 3), rozvíjať ich uvedomelý, aktívny a iniciatívny prístup k plneniu výrobných a iných úloh družstva, utvárať podmienky ich účasti na riadení a správe družstevných záležitostí podľa zásady družstevnej demokracie, podmienky rozvoja ich pracovnej iniciatívy (rozvíjania socialistického súťaženia a zlepšovateľského hnutia, utvárania brigád socialistickej práce a komplexných racionalizačných brigád a pod.) a podmienky ich zapájania do verejného života;

e) usilovať sa o uspokojovanie potrieb a záujmov svojich členov, prípadne pracovníkov v sociálno-ekonomickej a spoločenskej oblasti v súlade s potrebami a záujmami celej spoločnosti plánovitou, komplexnou sociálnou starostlivosťou o nich, zlepšovaním ich pracovných a životných podmienok (s osobitným zreteľom na mládež, ženy a osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou, organizovaním ich spoločenského a kultúrneho života, zvyšovaním ich politickej a odbornej kvalifikácie a výstavbou bytov, sociálnych, zdravotníckych a kultúrnych zariadení.

(2) Pri plnení svojich úloh sa družstvo spravuje právnymi predpismi, najmä aj predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o ochrane životného prostredia a dbá o dôsledné dodržiavanie socialistickej zákonnosti.

(3) V záujme úspešného plnenia svojich výrobných a iných úloh, vyplývajúcich z politiky Komunistickej strany Československa, využíva družstvo bohaté skúseností socialistických štátov a popredných socialistických poľnohospodárskych organizácií.

Čl. 3

(1) Hlavným predmetom činnosti družstva je poľnohospodárska veľkovýroba; zahŕňa v sebe aj iné činnosti, pokiaľ prispievajú k zvyšovaniu intenzity a efektívnosti poľnohospodárskej veľkovýroby a zabezpečujú plynulosť prevádzky a plné využitie výrobných síl družstva. Za prekročenie hlavného predmetu činnosti sa nepovažuje poskytovanie prác a služieb pre iné organizácie alebo občanov, pokiaľ sa vykonávajú len príležitostne, ojedinele a krátkodobe.

(2) Ak družstvo užíva lesy, prípadne rybníky s chovom rýb, patrí do hlavného predmetu jeho činnosti aj hospodárenie v nich.

(3) V záujme celoročného zamestnania svojich členov, využitia výrobných prostriedkov alebo vlastných a miestnych materiálových zdrojov, ako aj na zabezpečenie spoločensky prospešnej výroby a služieb môže mať družstvo na základe povolenia vydaného okresným národným výborom pridruženú výrobu; toto povolenie určuje druh a rozsah pridruženej výroby. Pridružená výroba sa nesmie uskutočňovať na úkor neustáleho rozvoja poľnohospodárskej veľkovýroby ani zneužívať na nedovolené podnikanie alebo na získavanie neoprávneného hospodárskeho prospechu. Ak na vykonávanie určitej činnosti treba aj povolenie podľa osobitných predpisov, môže družstvo vykonávať takú činnosť ako pridruženú výrobu, len ak získa toto povolenie.

Čl. 4

(1) V súlade s celospoločenskými potrebami a za účelom cieľavedomej špecializácie a koncentrácie poľnohospodárskej výroby, širšieho uplatnenia vedy a technického pokroku, lepšieho využitia pôdy, mechanizácie, investícií a pracovných síl, prípadne aj pridruženej výroby organizuje družstvo účelnú spoluprácu s ďalšími družstvami aj inými socialistickými - predovšetkým poľnohospodárskymi - organizáciami. Pri organizovaní tejto spolupráce sa uplatňujú aj zásady rovnosti a vzájomnej ekonomickej výhodnosti.

(2) V záujme ďalšieho efektívneho rozvoja poľnohospodárskej výroby sa môže družstvo - po predchádzajúcom súhlase príslušného národného výboru, vydanom na návrh príslušnej poľnohospodárskej správy - na základe vzájomnej dohody zlúčiť s iným družstvom (s inými družstvami) vo väčší ekonomický celok.

Hospodárenie družstva

Čl. 5

(1) Družstvo hospodári podľa dlhodobého a strednodobého plánu rozvoja družstva a vykonávacieho (celoročného výrobno-finančného) plánu; hospodárske plány družstva vychádzajú zo štátnych plánov rozvoja národného hospodárstva.

(2) Na zabezpečenie plánovaných úloh a plnenia záväzkov voči štátu utvára družstvo potrebné výrobné, ekonomické a organizačné predpoklady, najmä účelnou špecializáciou a koncentráciou výroby, uplatňovaním vnútropodnikového chozrasčotu, sledovaním a hodnotením vlastných nákladov a vykonávaním ekonomických rozborov výsledkov hospodárenia, ako aj vhodnou vnútornou organizáciou.

Čl. 6

(1) Družstvo hospodári s pôdou a ostatným majetkom, ktoré má vo vlastníctve alebo v užívaní.

(2) Pôda je základným výrobným prostriedkom družstva; družstvo je povinné ju riadne obhospodarovať, robiť opatrenia na jej zveľaďovanie a neustále zvyšovanie jej úrodnosti a chrániť ju pred eróziou aj inými nepriaznivými vplyvmi.

(3) Ostatné výrobné prostriedky a iný majetok (majetkové práva) je družstvo povinné plne využívať na plnenie svojich úloh a spravovať so starostlivosťou riadneho hospodára.

(4) Družstvo je povinné chrániť pôdu a ostatný majetok, s ktorými hospodári, pred neoprávnenými zásahmi, a to s použitím všetkých právnych prostriedkov.

Čl. 7

(1) Družstvo môže užívať majetok, s ktorým hospodári, len na účely, ktoré súvisia s predmetom jeho činnosti, a podľa zásad, ktorými sa spravuje nakladanie s družstevným majetkom.
(2) Pri vyraďovaní a odpise základných prostriedkov, pohľadávok a iných materiálových hodnôt postupuje družstvo podľa platných predpisov.
(3) Družstvo môže scudzovať svoj neupotrebiteľný alebo prebytočný majetok v nadobúdacej cene nad 3000 Kčs len na základe uznesenia členskej schôdze (zboru zástupcov). Na platný prevod tohto majetku na inú než socialistickú organizáciu, prípadne na občana je potrebný aj súhlas okresnej poľnohospodárskej správy.
Čl. 8
S celkovou produkciou hospodári družstvo takto:
a) splní svoje úlohy vyplývajúce zo štátneho plánu a svoje záväzky zo zmlúv o dodávke výrobkov;
b) doplní stav zásob osív, sadív a krmív a urobí potrebné opatrenia na plánované zvýšenie stavov hospodárskych zvierat v záujme zabezpečenia hospodárenia družstva;
c) splní svoje záväzky vyplývajúce zo zmluvy o spolupráci v poľnohospodárstve;
d) oddelí určené množstvo výrobkov, ktoré môže byť poskytnuté členom (ich rodinám), prípadne pracovníkom pre potrebu nimi chovaného hospodárskeho zvieratstva, prípadne pre osobnú spotrebu;
e) uvoľní podľa potreby časť výrobkov na spoločné stravovanie;
f) dodá zostávajúcu časť výrobkov do trhových fondov.
Čl. 9
(1) Celkový dôchodok rozdeľuje družstvo v súlade so zásadami financovania a finančného hospodárenia družstva a zásadami odmeňovania za prácu v družstvách, ustanovenými vládou Československej socialistickej republiky, a na základe svojho vykonávacieho (celoročného výrobno - finančného) plánu a dosiahnutých hospodárskych výsledkov.
(2) V súvislosti s rozdeľovaním celkového zisku utvára a dopĺňa družstvo tieto fondy:
a) fond kultúrnych a sociálnych potrieb,
b) fond odmien,
c) obratový fond,
d) fond výstavby,
e) rezervný fond,
f) fond bytovej výstavby.
(3) Ďalšie účelové fondy môže družstvo utvárať len so súhlasom ministerstva poľnohospodárstva a výživy republiky vydaným po dohode s ministerstvom financií republiky.
(4) Pri tvorbe a dopĺňaní fondov, ako aj pri používaní prostriedkov z nich postupuje družstvo podľa platných predpisov.
II. Členstvo v družstve, práva a povinnosti člena družstva
Čl. 10
(1) Členom družstva sa môže stať každý občan po ukončení povinnej školskej dochádzky.
(2) Požiadať o prijatie za člena družstva môže však občan už od začiatku kalendárneho roka, v ktorom ukončí povinnú školskú dochádzku.
Čl. 11
(1) Členstvo v družstve vzniká na základe písomnej prihlášky občana a rozhodnutia družstva o jeho prijatí za člena družstva.
(2) Prihláška obsahujúca podmienky, na ktoré občan viaže svoj vstup do družstva, je neplatná. Takú prihlášku družstvo neprerokuje a uchádzača o členstvo v družstve o tom bez odkladu písomne upovedomí.
Čl. 12
(1) O prijatí občana za člena družstva rozhoduje členská schôdza (zbor zástupcov) na návrh predstavenstva, v období medzi členskými schôdzami (schôdzami zboru zástupcov) predstavenstvo, a to do jedného mesiaca od podania prihlášky.
(2) O tom, ako bolo rozhodnuté o prihláške, vyrozumie družstvo uchádzača o členstvo v družstve písomne do 15 dní od rozhodnutia. Ak rozhodovalo predstavenstvo a ak odmietlo prijatie občana za člena družstva, môže uchádzač o členstvo v družstve požiadať do 15 dní od doručenia písomného vyrozumenia o rozhodnutí predstavenstva družstva, aby jeho prihláška bola predložená na konečné prerokovanie a rozhodnutie členskej schôdzi (zboru zástupcov).
(3) Predstavenstvo podáva členskej schôdzi (zboru zástupcov) správy o prijatí občanov za členov družstva v období medzi členskými schôdzami (schôdzami zboru zástupcov), aby členská schôdza (zbor zástupcov) mala prehľad o vývoji členskej základne a mohla kontrolovať prijímanie členov predstavenstvom, včítane ich zaradenia v družstve.

Čl. 13
(1) Podľa dohody s občanom určí členská schôdza (zbor zástupcov), prípadne predstavenstvo v rozhodnutí o jeho prijatí za člena družstva deň vzniku členstva; nemôže ním byť deň predchádzajúci dňu, v ktorom bolo rozhodnuté o prijatí občana za člena družstva.
(2) Za deň vzniku členstva nemôže byť určený ani deň, v ktorom ešte trvá predchádzajúce členstvo v inom družstve alebo pracovný pomer v inej organizácii. To neplatí, ak vstupuje do družstva
a) pracovník spoločného poľnohospodárskeho podniku, ak je družstvo členskou organizáciou tohto podniku,
b) pracovník za trvania doterajšieho pracovného pomeru, ktorý bol dohodnutý na kratší než určený týždňový pracovný čas.
(3) Ak požiadal o prijatie za člena družstva občan už pred ukončením povinnej školskej dochádzky, nemôže byť určený za deň vzniku členstva deň, ktorý predchádza dňu skončenia jeho povinnej školskej dochádzky.
Čl. 14
(1) Člen družstva má tieto základné práva:
a) na prácu v družstve a na odmenu za prácu vykonanú v družstve podľa jej množstva, akosti a spoločenského významu, ako aj podľa hospodárskych výsledkov družstva;
b) zúčastňovať sa na riadení a správe družstva, voliť a byť volený do orgánov družstva, predkladať návrhy na zlepšenie činnosti družstva, predkladať pripomienky a dotazy na orgány družstva a žiadať vysvetlenie;
c) na pomoc od družstva pri zvyšovaní a rozširovaní politickej a odbornej kvalifikácie;
d) zúčastňovať sa na výhodách, ktoré družstvo poskytuje zo svojich fondov, a na výhodách, ktoré socialistický štát poskytuje členom družstva, najmä pokiaľ ide o sociálne zabezpečenie.
(2) Člen družstva má tieto základné povinnosti:
a) združiť pozemky;
b) odovzdať do vlastníctva družstva ostatné výrobné prostriedky, pokiaľ ich družstvo potrebuje;
c) osobne pracovať v družstve podľa svojich síl, zručností a schopností, pokiaľ tomu nebráni zdravotný stav, vek alebo iný vážny dôvod (ako napr. štúdium, výkon verejnej funkcie alebo inej činnosti pre spoločenskú organizáciu, výkon práce v spoločnom poľnohospodárskom podniku, starostlivosť o dieťa a pod.), plniť pokyny nadriadených a dodržiavať zásady súdružskej spolupráce, ako aj predpisy vzťahujúce sa na prácu, ktorú vykonáva, najmä predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a predpisy o ochrane proti požiarom;
d) všestranne upevňovať a rozvíjať spoločné družstevné hospodárstvo, chrániť a zveľaďovať majetok v socialistickom vlastníctve, usilovať sa o zvyšovanie výnosov zo spoločne obhospodarovanej pôdy a úžitkovosti hospodárskych zvierat;
e) dodržiavať stanovy družstva a iné vnútrodružstevné predpisy a plniť uznesenia a opatrenia orgánov družstva;
f) aktívne sa zúčastňovať na riadení a správe družstva;
g) dbať o sústavné vzdelávanie a zvyšovanie svojej politickej a odbornej kvalifikácie.
Čl. 15
Členstvo zaniká
a) dohodou,
b) vystúpením,
c) vystúpením so skrátenou lehotou,
d) vylúčením,
e) smrťou člena,
f) zánikom družstva v dôsledku jeho prechodu do štátnej poľnohospodárskej organizácie alebo trvalej straty pôdnej základne.
Čl. 16
(1) Dohodu o skončení členstva uzavierajú družstvo a člen družstva písomne. V dohode musí byť uvedený deň zániku členstva a - ak to požaduje člen družstva - aj dôvod, pre ktorý dochádza ku skončeniu členstva; jedno vyhotovenie dohody vydá družstvo členovi.
(2) Vystúpiť z družstva môže člen - ak nejde o vystúpenie so skrátenou lehotou - iba ku koncu kalendárneho roka; písomná odhláška člena musí byť doručená družstvu najneskoršie do 30. júna toho roka.
(3) Vystúpiť z družstva so skrátenou lehotou môže člen len vtedy,
a) ak je podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu štátnej zdravotníckej správy trvale nespôsobilý vykonávať doterajšiu alebo inú pre neho vhodnú prácu v družstve; inou vhodnou

prácou pre člena družstva sa rozumie práca pre neho vhodná vzhľadom na jeho zdravotný stav a schopnosti a - pokiaľ možno - aj na jeho kvalifikáciu,
b) ak bol prijatý na základe konkurzu na funkciu takto obsadzovanú podľa osobitných predpisov alebo ak bol prijatý ako riadny vedecký (umelecký) ašpirant, ako študent na vysokú školu či ako žiak na strednú školu (s výnimkou štúdia popri zamestnaní) alebo do učebného pomeru,
c) ak bol poverený výkonom verejnej funkcie alebo inej činnosti pre spoločenskú organizáciu, ktorá znemožňuje výkon jeho členských práv a povinností,
d) ak mu družstvo nemôže z dôvodov organizačných zmien zabezpečiť doterajšiu alebo inú pre neho vhodnú prácu v družstve, alebo ak nie je v posledných 12 mesiacoch využívaná jeho odborná kvalifikácia po čas najmenej šiestich mesiacov,
e) ak nasleduje manžela do miesta jeho bydliska alebo - ak ide o mladistvého člena - ak nasleduje rodičov do miesta ich nového bydliska.
(4) Dôvod na vystúpenie so skrátenou lehotou musí byť výslovne uvedený v písomnej odhláške; tento dôvod sa nemôže dodatočne meniť. Ak ho družstvo popiera, musí najneskôr do 15 dní od doručenia písomnej odhlášky podať na súde návrh, aby bolo o tomto spore rozhodnuté.
(5) Skrátená lehota pre vystúpenie je tri mesiace; začína sa prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení písomnej odhlášky družstvu.
(6) Odhláška doručená družstvu môže byť odvolaná len písomne a so súhlasom družstva; o súhlase družstva s odvolaním odhlášky musí byť člen družstva písomne upovedomený.
Čl. 17
(1) Členská schôdza (zbor zástupcov) môže vylúčiť člena z družstva iba vtedy,
a) ak bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin nepodmienečne na trest odňatia slobody na čas dlhší ako jeden rok,
b) ak opätovne porušil hrubým spôsobom družstevnú disciplínu a skôr uložené kárne opatrenie neviedlo k náprave alebo ak porušil družstevnú disciplínu mimoriadne hrubým spôsobom a keby ďalšie trvanie jeho členstva ohrozovalo riadne plnenie úloh družstva.
(2) Členská schôdza (zbor zástupcov) môže rozhodnúť o vylúčení člena z družstva iba do troch mesiacov odo dňa, keď družstvo zistilo dôvod na vylúčenie, najneskoršie však do jedného roka odo dňa, keď tento dôvod vznikol. Ak je konanie člena družstva, v ktorom možno vidieť dôvod na vylúčenie podľa odseku 1 písm. b), predmetom vyšetrovania iného orgánu než orgánu družstva, začína sa lehota troch mesiacov dňom, keď sa družstvo dozvedelo o výsledku tohto vyšetrovania.
(3) V rozhodnutí o vylúčení člena z družstva musí byť uvedený dôvod, ktorý sa nemôže dodatočne meniť.
(4) Písomné vyhotovenie rozhodnutia o vylúčení člena z družstva treba doručiť členovi družstva do 15 dní od jeho vydania. Členstvo zaniká dňom, keď bolo doručené rozhodnutie
o vylúčení členovi družstva.
(5) Ak nesúhlasí člen družstva s rozhodnutím o svojom vylúčení z družstva, môže do 30 dní od jeho doručenia podať na súde návrh na určenie, že vylúčenie je neplatné.
Čl. 18
(1) Ak dôjde k zániku členstva, vykoná družstvo vyúčtovanie a vyrovnanie vzájomných práv a záväzkov do jedného mesiaca po schválení účtovnej uzávierky za kalendárny rok, v ktorom členstvo zaniklo, najneskoršie však do 31. marca nasledujúceho kalendárneho roka.
(2) Po zániku členstva sa vyrovnajú najmä nároky bývalého člena družstva vyplývajúce z jeho účasti na práci v družstve.
(3) Zostávajúcu časť preberacej ceny živého a mŕtveho inventára, prípadne remeselníckych potrieb, pokiaľ nebola ešte celkom alebo sčasti zaplatená, zaplatí družstvo bývalému členovi (jeho dedičovi) v lehotách určených v stanovách družstva pre ostatných členov družstva.
Čl. 19
O doručovaní písomností družstva týkajúcich sa vzniku a zániku členstva platia ustanovenia o doručovaní písomností družstva týkajúcich sa pracovných vzťahov v družstve.
III. Organizácia, riadenie a správa družstva
Čl. 20
(1) So zreteľom na výrobné zameranie a veľkosť, stupeň špecializácie a koncentrácie výroby i usporiadanie pôdneho fondu určí družstvo svoju vnútornú organizáciu a systém
vnútrodružstevného riadenia. Pritom vychádza najmä z týchto zásad:
a) pre výrobné aj ostatné činnosti družstva sa zriaďujú organizačné jednotky, a to podľa odvetvového (úseky) alebo územného princípu riadenia (hospodárstva), prípadne na základe racionálneho spojenia oboch týchto princípov riadenia; úseky a hospodárstva môžu byť členené na ďalšie organizačné jednotky;

b) s prehlbujúcou sa špecializáciou a koncentráciou výroby utvára družstvo podmienky pre stále širšie uplatňovanie odvetvového princípu riadenia a vnútropodnikovej špecializácie;
c) organizačné jednotky hospodária podľa pravidiel vnútropodnikového chozrasčotu (úseky a hospodárstva ako hospodárske strediská, ktoré sa spravidla členia na nákladové strediská);
d) organizačným jednotkám sa zverujú pôda a živý a mŕtvy inventár s hospodárskymi budovami, potrebné na plnenie ich úloh.
(2) V systéme vnútrodružstevného riadenia uplatňuje družstvo metódy založené na účelnom skĺbení zásady družstevnej demokracie so zásadou jediného zodpovedného vedúceho.
(3) V záujme zvýšenia účinnosti vnútrodružstevného riadenia zdokonaľuje družstvo vnútropodnikové plánovanie a evidenciu, pravidelne spracúva a prerokúva ekonomické rozbory výsledkov hospodárenia, zabezpečuje sústavné vykonávanie vnútrodružstevnej kontroly a využívanie jej výsledkov v riadiacej činnosti.
(4) Organizačnú štruktúru družstva, chozrasčotné postavenie organizačných jednotiek a práva a povinnosti ich vedúcich, ako aj pravidelné spracúvanie a prerokúvanie ekonomických rozborov výsledkov hospodárenia upravia podrobnejšie stanovy družstva, prípadne aj pracovný a organizačný poriadok družstva.

Čl. 21

(1) Mimoriadne účinným nástrojom riadenia a aktívnej účasti členov družstva na správe družstevných záležitostí sú výrobné porady organizačných jednotiek v družstve. Vedúci úsekov alebo hospodárstiev, prípadne ďalších organizačných jednotiek v družstve ich zvolávajú podľa potreby, najmenej však raz za dva mesiace, na prerokovanie výrobných, pracovných, prípadne aj iných otázok týkajúcich sa organizačnej jednotky a jej pracovného kolektívu.
(2) Na výrobných poradách sa prerokúvajú najmä:
a) príprava plánu a opatrení na zabezpečenie plnenia a prekračovanie plánovaných úloh;
b) hodnotenie plnenia plánovaných úloh a opatrení na odstránenie event. nedostatkov, zabezpečenie splnenia mimoriadnych, naliehavých úloh;
c) ekonomické rozbory výsledkov hospodárenia, hospodárne využívanie výrobných prostriedkov a zdrojov, odhaľovanie a využívanie rezerv rastu výroby a znižovania nákladov;
d) opatrenia na zlepšenie organizácie práce, na upevňovanie družstevnej disciplíny, na zvyšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na prehlbovanie ochrany družstevného majetku;
e) organizovanie a hodnotenie rozvoja pracovnej iniciatívy;
f) zvyšovanie politickej a odbornej kvalifikácie členov, prípadne pracovníkov družstva.
(3) Ak to vyžaduje povaha veci, predkladá vedúci organizačnej jednotky námety a odporúčania výrobnej porady príslušnému orgánu družstva.
(4) Stanovy družstva bližšie upravia organizovanie výrobných porád, prípadne aj okruh otázok, ktoré sa spravidla na výrobných poradách prerokúvajú.

Čl. 22

(1) Členovia družstva riadia a spravujú záležitosti družstva prostredníctvom členskej schôdze a ňou volených orgánov v súlade s právnymi predpismi, politicko - hospodárskymi opatreniami, stanovami družstva a inými vnútrodružstevnými predpismi.
(2) Volenými orgánmi družstva sú: zbor zástupcov, predstavenstvo, predseda, revízna komisia, sociálna komisia, komisia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zmierovacia komisia.
(3) Orgány družstva sa volia na obdobie piatich rokov.

Čl. 23

Členská schôdza

(1) Najvyšším orgánom družstva je členská schôdza, na ktorej uplatňujú členovia svoje právo riadiť a spravovať záležitosti družstva a kontrolovať činnosť družstva.
(2) Členská schôdza sa schádza podľa potreby, najmenej však raz za šesť mesiacov, prípadne - ak bol v družstve zvolený zbor zástupcov - aspoň raz za rok.
(3) Členská schôdza musí byť zvolaná, ak o to žiada aspoň jedna tretina všetkých členov družstva, revízna komisia, okresný národný výbor alebo okresná poľnohospodárska správa.
(4) Do právomoci členskej schôdze patrí:
a) voľba, prípadne odvolanie orgánov družstva alebo ich jednotlivých členov,
b) prijímanie stanov družstva, ich zmien a doplnkov,
c) prijímanie pracovného, organizačného a rokovacieho poriadku družstva, ich zmien a doplnkov,
d) schvaľovanie strednodobých a vykonávacích hospodárskych plánov,
e) schvaľovanie účtovných uzávierok,
f) rozhodovanie o zlúčení, rozdelení alebo zániku družstva,

g) rozhodovanie o ďalších závažných otázkach týkajúcich sa družstva a jeho činnosti, pokiaľ tak určujú vzorové stanovy alebo iný právny predpis, prípadne pokiaľ si ich členská schôdza vyhradila.
(5) Členská schôdza sa môže platne uznášať, ak je prítomná najmenej jedna polovica všetkých členov družstva. Na platnosť uznesenia členskej schôdze treba - ak vzorové stanovy alebo iný právny predpis neurčujú inak - súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov družstva.
(6) Ak sa nezíde polovica všetkých členov družstva v určenú hodinu a ak nejde o prípad, keď sa vyžaduje na platnosť uznesenia, aby preň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých členov družstva, môže sa členská schôdza platne uznášať po uplynutí čakacej doby jednej hodiny, ak je prítomná aspoň jedna tretina všetkých členov družstva; na platnosť uznesenia členskej schôdze je potrebný potom súhlas dvoch tretín prítomných členov družstva.

Čl. 24

Čiastkové členské schôdze

(1) Stanovy družstva, v ktorom pre značný počet členov a s prihliadnutím na miestne podmienky nie je možné konať členskú schôdzu, môžu určiť, že miesto členskej schôdze sa budú konať čiastkové členské schôdze. Ustanovenia čl. 23 ods. 5 a 6 potom platia obdobne aj pre čiastkové členské schôdze.
(2) Uznesenie členskej schôdze sa zisťuje na základe súčtu hlasov za návrh uznesenia a proti nemu na jednotlivých čiastkových členských schôdzach.
(3) Stanovy družstva podrobnejšie upravia pravidlá pre zvolávanie, vedenie, rokovanie a rozhodovanie čiastkových členských schôdzí, ako aj spôsob, akým budú členovia družstva oboznámení s uznesením členskej schôdze, ktoré sa prijalo so zreteľom na celkový počet hlasov odovzdaných preň na jednotlivých čiastkových členských schôdzach.

Čl. 25

Zbor zástupcov

(1) V družstve, ktoré má viac než 300 členov, môže členská schôdza zvoliť zbor zástupcov. Zbor zástupcov má práva členskej schôdze, s výnimkou
a) voľby, prípadne odvolania orgánov družstva,
b) prijímania stanov a pracovného poriadku družstva,
c) schvaľovania účtovných uzávierok,
d) rozhodovania o zlúčení, rozdelení alebo zániku družstva.
(2) Počet členov zboru zástupcov určia stanovy družstva v pomere jeden člen zboru zástupcov na 5 - 15 členov družstva tak, aby nebol nižší než päťnásobok počtu členov predstavenstva.
(3) Zbor zástupcov sa schádza podľa potreby, najmenej však raz za 3 mesiace.
(4) Zbor zástupcov sa môže platne uznášať, ak sú prítomné najmenej dve tretiny jeho členov. Na platnosť uznesenia zboru zástupcov treba súhlas nadpolovičnej väčšiny jeho prítomných členov.

Čl. 26

Predstavenstvo

(1) Predstavenstvo je štatutárnym a výkonným orgánom družstva, ktorý v období medzi členskými schôdzami (schôdzami zboru zástupcov) riadi hospodársku i spoločenskú činnosť družstva a zabezpečuje a kontroluje plnenie prijatých uznesení; je v dennom styku s členmi družstva, opiera sa o ich skúsenosti pri riadení družstva a rozhoduje o všetkých veciach, ktoré nie sú výslovne vyhradené iným orgánom družstva.
(2) Predstavenstvo má 7 - 21 členov, a to včítane predsedu a podpredsedu; volí ich členská schôdza, ktorej predstavenstvo podáva správy o svojej činnosti a zodpovedá za svoju činnosť. Predstavenstvo zodpovedá najmä za plnenie vykonávacieho (celoročného výrobno-finančného) plánu a uznesení členských schôdzí (zboru zástupcov), za upevňovanie a prehlbovanie družstevnej disciplíny, za rozvoj pracovnej iniciatívy, za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, za starostlivosť o zlepšovanie pracovných a životných podmienok členov, prípadne pracovníkov družstva (najmä mládeže, žien a osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou) a za utváranie podmienok pre zvyšovanie politickej a odbornej kvalifikácie členov, prípadne pracovníkov družstva.
(3) Predstavenstvo sa schádza podľa potreby, najmenej však raz za mesiac.
(4) Predstavenstvo sa uznáša väčšinou hlasov, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jeho členov; v prípade rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

Čl. 27

Predseda

(1) Predseda
a) riadi bežnú činnosť družstva; jednotlivé úseky činnosti a jednotlivé hospodárstva, ako aj iné organizačné jednotky v družstve riadi spravidla prostredníctvom vedúcich odborných pracovníkov, ktorí sú za ne zodpovední;

b) zvoláva členské schôdze (schôdze zboru zástupcov) a schôdze predstavenstva a vedie ich rokovanie;
c) operatívne zabezpečuje plnenie prijatých uznesení;
d) usmerňuje a kontroluje plnenie povinností ostatnými vedúcimi funkcionármi (vedúcimi odbornými pracovníkmi) družstva;
e) koná v mene družstva navonok; písomnosti o právnych úkonoch, ktorými družstvo nadobúda práva alebo preberá záväzky, podpisuje popri predsedovi ďalší člen predstavenstva a - pokiaľ majú finančnú povahu - aj ekonóm družstva;
f) v pracovných vzťahoch robí právne úkony v mene družstva, pokiaľ nie sú stanovami družstva, prípadne pracovným a organizačným poriadkom družstva vyhradené predstavenstvu.
(2) Predsedu volí členská schôdza; za svoju činnosť predseda zodpovedá členskej schôdzi a predstavenstvu.
(3) Predsedu zastupuje v čase jeho neprítomnosti podpredseda, ktorého taktiež volí členská schôdza.
(4) Na návrh predsedu môže členská schôdza (zbor zástupcov) poveriť podpredsedu riadením niektorého úseku činnosti.
(5) Podpredseda poverený riadením niektorého úseku činnosti je oprávnený v rozsahu svojich pracovných úloh a svojej pôsobnosti, vyplývajúcich zo stanov družstva, prípadne z pracovného a organizačného poriadku družstva, konať v mene družstva; prijímať záväzky v mene družstva však môže len na základe splnomocnenia daného predsedom. To platí aj o vedúcich odborných pracovníkoch poverených riadením jednotlivých úsekov činnosti a jednotlivých hospodárstiev, ako aj iných organizačných jednotiek v družstve.
(6) V pracovných vzťahoch môže podpredseda poverený riadením niektorého úseku činnosti alebo iný vedúci odborný pracovník robiť právne úkony, ktoré sú inak v právomoci predsedu, len na základe písomného poverenia predsedom alebo na základe stanov družstva, prípadne pracovného a organizačného poriadku družstva.

Revízna komisia

Čl. 28

(1) Revízna komisia je kontrolným a revíznym orgánom družstva nezávislým od predstavenstva a predsedu; za svoju činnosť zodpovedá iba členskej schôdzi.
(2) Revízna komisia kontroluje a preveruje všetku činnosť družstva a prerokúva sťažnosti členov družstva.
(3) Revíznu komisiu, ktorá má 3 - 11 členov, volí členská schôdza. Jej členmi nemôžu byť členovia predstavenstva ani osoby im blízke, vedúci odborní pracovníci poverení riadením jednotlivých úsekov činnosti a jednotlivých hospodárstiev, ako ani iných organizačných jednotiek v družstve, ekonóm a účtovník družstva a členovia družstva, ktorí na základe dohody o hmotnej zodpovednosti zodpovedajú za zverené hotovosti, ceniny, tovar, zásoby materiálu alebo iné hodnoty, ktoré sú povinní vyúčtovať.
(4) Členovia revíznej komisie volia zo svojho stredu predsedu; vo veľkom družstve môže byť predseda revíznej komisie uvoľnený z výkonu ostatnej práce v družstve.
(5) V družstve, ktoré nemá viac než 300 členov, vykonáva revízna komisia aj pôsobnosť zmierovacej komisie.

Čl. 29

(1) Revízna komisia zostavuje na začiatku každého roka svoj pracovný plán. Kontroluje a preveruje najmä:
a) raz za mesiac pokladničnú hotovosť a výplaty odmien za prácu;
b) raz za štvrť roka
- plnenie výrobných úloh a dodávkových záväzkov a ostatnú činnosť družstva,
- plnenie celoročného rozpočtu družstva,
- vecnú správnosť a včasnosť účtovných dokladov a zápisov v prvotnej evidencii,
- včasnosť úhrady záväzkov dodávateľom, ako aj inkasá pohľadávok družstva za odberateľov a členov, prípadne pracovníkov družstva;
c) náhodne hospodárenie v rámci ktorejkoľvek organizačnej jednotky v družstve (hlavne z hľadiska uskladnenia a využívania poľnohospodárskych výrobkov, osív, sadív a krmív, materiálno-technických a peňažných prostriedkov, budov, zariadení a strojov, ťažných a úžitkových zvierat a iného majetku).
(2) Revízna komisia sa na konci hospodárskeho roka zúčastňuje na výročnej inventúre a pre výročnú členskú schôdzu vypracuje revíznu správu o hospodárení družstva za celý hospodársky rok.

(3) Pri každej kontrole a previerke sleduje revízna komisia, či pri správe družstevných záležitostí dodržiavajú orgány, funkcionári, vedúci odborní pracovníci i ostatní členovia družstva zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy, stanovy družstva a ostatné vnútrodružstevné predpisy, či sa uvádzajú do života uznesenia členskej schôdze (zboru zástupcov), či sa dbá o ochranu družstevného majetku a o dodržiavanie zásady družstevnej demokracie a ako členovia družstva plnia svoje členské povinnosti.
(4) Výsledky kontroly alebo previerky, ktorú vykonávajú spravidla dvaja členovia revíznej komisie, predloží revízna komisia vo forme revízneho nálezu na dosiahnutie nápravy
a odstránenie zistených závad a nedostatkov predstavenstvu a na prerokovanie členskej schôdzi (zboru zástupcov). Ak predstavenstvo neodstráni zistené závady a nedostatky v primeranej lehote, rozhodne o vhodných opatreniach členská schôdza (zbor zástupcov).
(5) Každý člen družstva má právo obrátiť sa na revíznu komisiu vo všetkých veciach týkajúcich sa družstva a jeho členov. Revízna komisia je povinná vec prešetriť, žiadať potrebnú nápravu a o výsledku svojho vyšetrovania upovedomiť člena družstva, ktorý dal na vyšetrovanie podnet.

Čl. 30

Sociálna komisia

(1) Sociálna komisia
a) zabezpečuje ako orgán sociálneho zabezpečenia plnenie úloh, ktoré vyplývajú pre družstvo z predpisov o sociálnom zabezpečení i o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa; v tomto smere najmä
- podáva v konaní o dávkach dôchodkového zabezpečenia príslušnému národnému výboru návrh na započet doby pracovnej činnosti a na započet kalendárneho roka, v ktorom člen družstva neodpracoval určený počet pracovných dní, podľa príslušných predpisov,
- vyjadruje sa k žiadostiam o dávky a služby a o kúpeľnú liečbu, o ktorých rozhodujú orgány sociálneho zabezpečenia národných výborov alebo príslušný orgán dôchodkového zabezpečenia republiky,
- pomáha utvárať predpoklady pre najširšie a trvalé uplatnenie členov so zmenenou pracovnou schopnosťou a spolupôsobí pri ich zaraďovaní do práce,
- rozhoduje o peňažných dávkach zabezpečenia v chorobe a o dávkach zabezpečenia matky a dieťaťa,
- dbá o riadne a včasné vyúčtovanie výdavkov za dávky, ktoré sa uhrádzajú zo štátnych prostriedkov, a o riadne a včasné odvádzanie príspevkov na čiastočnú úhradu nákladov sociálneho zabezpečenia;
b) plní ďalšie úlohy, ktoré súvisia s uspokojovaním potrieb a záujmov členov, prípadne pracovníkov družstva, v sociálno-ekonomickej oblasti a vyplývajú z komplexného programu starostlivosti družstva o členov, prípadne pracovníkov; v tomto smere najmä
- sleduje vývoj chorobnosti a úrazovosti spojenej s pracovnou neschopnosťou, navrhuje opatrenia na zvýšenie starostlivosti o zdravie členov, prípadne pracovníkov, včítane budovania zdravotníckych, sociálnych a rekreačných zariadení, kontroluje, či tieto zariadenia riadne plnia svoje poslanie, a predkladá návrhy rozpočtov finančných a ostatných prostriedkov na sociálne účely,
- spolupôsobí pri umiestňovaní členov, prípadne pracovníkov v zariadeniach liečebno-preventívnej starostlivosti, rekreácie a pionierskej rekreácie,
- rozhoduje o umiestnení detí členov, prípadne pracovníkov vo vlastných detských jasliach a materských školách a spolupracuje s národným výborom pri umiestňovaní detí členov, prípadne pracovníkov v zariadeniach národného výboru pre deti predškolského a školského veku,
- navrhuje predstavenstvu, aby udelilo sociálnu podporu,
- predkladá predstavenstvu návrhy na priznanie príspevkov k dôchodkom z prostriedkov fondu kultúrnych a sociálnych potrieb.
(2) Sociálnu komisiu, ktorá má 3 - 7 členov, volí členská schôdza. Predsedu sociálnej komisie volí členská schôdza z členov predstavenstva; tajomníkom sociálnej komisie je ekonóm družstva.

Čl. 31

Komisia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

(1) Komisia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je základným článkom spoločenskej kontroly nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci v družstve. Pri plnení svojich úloh najmä
a) organizuje výchovu členov, prípadne pracovníkov družstva k zvyšovaniu úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a k dôslednému dodržiavaniu zásad bezpečnosti, ochrany zdravia a hygieny práce;

b) kontroluje a prerokúva stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v družstve predovšetkým z toho hľadiska,
- či sa sústavne utvárajú podmienky pre dodržiavanie predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a pre bezpečnú a zdravotne nezávadnú prácu, ako aj či sú členovia, prípadne pracovníci družstva náležite oboznamovaní s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a či sa dodržiavanie týchto predpisov vyžaduje a kontroluje,
- ako sa dodržiavajú predpisy a pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a či sa pri práci používajú ochranné zariadenia a ochranné pracovné prostriedky,
- ako sa dodržiavajú predpisy o práci žien a mladistvých, o nočnej a nadčasovej práci;
c) preveruje, či pracovisko, zariadenia, stroje a určené pracovné postupy zodpovedajú predpisom o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci;
d) sleduje, či sa plnia opatrenia uložené orgánmi štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, orgánmi štátnej zdravotníckej správy a orgánmi spoločenskej kontroly nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci;
e) zúčastňujú sa na vyšetrovaní a hodnotení príčin pracovných úrazov, chorôb z povolania a prevádzkových nehôd;
f) upozorňuje na zistené závady a požaduje ich odstránenie, predkladá návrhy na zlepšovanie podmienok pre bezpečnú a zdravotne nezávadnú prácu a na zvyšovanie úrazovej prevencie;
g) pomáha ostatným orgánom a vedúcim funkcionárom (vedúcim odborným pracovníkom) družstva pri plnení ich povinností, vyplývajúcich z predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.
(2) Komisiu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorá má 3-7 členov, volí členská schôdza. Predsedu komisie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci volí členská schôdza spravidla z členov predstavenstva.

Čl. 32

Zmierovacia komisia

(1) Na vykonávanie zmierovacieho konania v sporoch medzi družstvom a jeho členom o nároky vyplývajúce z pracovných vzťahov v družstve, ako aj o majetkové nároky vyplývajúce z iných právnych vzťahov v družstve, pokiaľ vznikli v súvislosti s výkonom členských práv a povinností, prípadne v sporoch medzi družstvom a jeho pracovníkom o nároky vyplývajúce z pracovného pomeru alebo iného pracovnoprávneho vzťahu k družstvu volí členská schôdza družstva s viac než 300 členmi zmierovaciu komisiu, ktorá má 5-9 členov. Predsedu zmierovacej komisie volia jej členovia zo svojho stredu.
(2) Za člena zmierovacej komisie môže byť zvolený člen družstva, ktorý má so zreteľom na skúsenosti, morálno-politické vlastnosti a príkladný vzťah k plneniu členských povinností potrebnú dôveru ostatných členov družstva.
(3) Členmi zmierovacej komisie nemôžu byť členovia predstavenstva, vedúci odborní pracovníci poverení riadením jednotlivých úsekov činnosti a jednotlivých hospodárstiev, ekonóm a účtovník družstva.

Čl. 33

(1) V záujme širšieho aktívneho zapojenia členov družstva do riadenia a správy družstva i využitia ich zručností a skúseností zriaďuje členská schôdza (zbor zástupcov) alebo predstavenstvo ďalšie komisie s pomocnou a poradnou pôsobnosťou. Tieto ďalšie komisie sú buď trvalé (napr. komisia pre rozvoj iniciatívy pracujúcich, kultúrno-výchovná komisia, komisia pre normovanie a odmeňovanie práce, komisia ochrany proti požiarom), alebo dočasné (na splnenie určitej úlohy); za svoju činnosť zodpovedajú orgánu, ktorý ich zriadil.
(2) V každom družstve sa zriaďujú ako trvalé komisie členskej schôdze (zboru zástupcov) komisia pre rozvoj iniciatívy pracujúcich a kultúrno-výchovná komisia.

Čl. 34

Komisia pre rozvoj iniciatívy pracujúcich

Komisia pre rozvoj iniciatívy pracujúcich najmä
a) napomáha orgánom a vedúcim funkcionárom (vedúcim odborným pracovníkom) družstva pri organizácii, rozvíjaní a hodnotení rôznych foriem socialistického súťaženia i hnutia vynálezcov a zlepšovateľov; zúčastňuje sa hlavne na zabezpečovaní rozvoja hnutia za splnenie a prekračovanie výrobných a nákupných úloh a na zabezpečovaní rozvoja hnutia brigád socialistickej práce a komplexných racionalizačných brigád,
b) predkladá iniciatívne návrhy na rozvíjanie nových foriem socialistického súťaženia, predovšetkým v záujme zlepšovania pracovných a životných podmienok členov, prípadne pracovníkov družstva.

Čl. 35
Kultúrnovýchovná komisia
Kultúrnovýchovná komisia najmä
a) pomáha orgánom a vedúcim funkcionárom (vedúcim odborným pracovníkom) družstva pri organizácii, rozvíjaní a zabezpečovaní rôznych foriem politickej a odbornej výchovy členov, prípadne pracovníkov družstva (napr. družstevnej školy práce, školy pokrokových skúseností, cyklického vzdelávania,
b) organizuje a rozvíja kultúrno-spoločenský život v družstve, hlavne kultúrnu a záujmovú činnosť a usmerňuje, sleduje a hodnotí činnosť kultúrno-osvetových zariadení družstva,
c) stará sa o kultúru pracovného a životného prostredia,
d) spolupracuje s orgánmi národného výboru a spoločenských organizácií, ako aj s miestne príslušným osvetovým zariadením národného výboru pri organizovaní ideovo-politického a kultúrno-spoločenského života v mieste,
e) zúčastňuje sa na príprave a uskutočňovaní družobných stykov a výmeny skúseností s členmi iných poľnohospodárskych družstevných organizácií u nás i v ostatných socialistických štátoch,
f) predkladá návrhy rozpočtu finančných prostriedkov na kultúrne a výchovné účely.
Čl. 36
Hospodárske vedenie
(1) Členská schôdza (zbor zástupcov) môže ustanoviť hospodárske vedenie ako pomocný orgán predsedu, s ktorým predseda prerokúva potrebné opatrenia na zabezpečenie hlavných výrobno-organizačných a ekonomických úloh družstva. Hospodárske vedenie pomáha predsedovi najmä pri
a) spracúvaní podkladov pre zostavenie hospodárskych plánov družstva a ekonomických rozborov výsledkov hospodárenia,
b) zavádzaní a uskutočňovaní vhodných opatrení na rast výroby, racionalizácie výrobných a pracovných postupov a zdokonaľovanie organizácie a riadenia výroby a práce,
c) operatívnom zabezpečovaní plnenia uznesení prijatých orgánmi družstva, prípadne mimoriadnych úloh,
d) usmerňovaní a kontrole plnenia úloh vedúcimi odbornými pracovníkmi družstva,
e) príprave podkladov pre rokovanie predstavenstva a členskej schôdze (zboru zástupcov).
(2) Členmi hospodárskeho vedenia sú podpredseda, agronóm, zootechnik, mechanizátor, ekonóm, prípadne ďalší vedúci odborní pracovníci družstva určení stanovami družstva alebo vymenovaní predstavenstvom na návrh predsedu. Na rokovanie hospodárskeho vedenia môže predseda prizvať zástupcov spoločenských organizácií alebo - v súvislosti s prerokúvaním určitej otázky - ktoréhokoľvek člena, prípadne pracovníka družstva.
(3) Predseda zvoláva hospodárske vedenie podľa potreby.
(4) Pri výkone svojich funkcií sú členovia hospodárskeho vedenia viazaní uzneseniami členskej schôdze (zboru zástupcov) a predstavenstva.
(5) Na základe kolektívneho odborného posúdenia otázky v hospodárskom vedení robí predseda vlastné rozhodnutia a ukladá úlohy na ich zabezpečenie.
Čl. 37
(1) Člena družstva môže z funkcie vo volenom orgáne družstva pred uplynutím funkčného obdobia odvolať členská schôdza (zbor zástupcov) len z vážnych dôvodov, najmä ak stratí dôveru ostatných členov družstva; z tohto hľadiska môže byť dôvodom pre odvolanie závažné alebo opätovné porušenie družstevnej disciplíny členom družstva, ktorý vykonáva funkciu vo volenom orgáne družstva.
(2) Bližšie podrobnosti o voľbe a odvolávaní orgánov družstva, ako aj o voľbe, prípadne vymenúvaní a odvolávaní ďalších komisií družstva, o ich zložení a o pravidlách pre ich zvolávanie, rokovanie a rozhodovanie určujú stanovy družstva, prípadne aj rokovací poriadok družstva.
IV. Združovanie pozemkov a združstevňovanie ostatných výrobných prostriedkov
Čl. 38
(1) Členovia družstva združia na spoločné družstevné hospodárenie všetky pozemky (včítane lesných pozemkov a vodných plôch), ktoré vlastnia alebo na ktorých hospodária v čase vstupu do družstva, ako aj pozemky, ktoré získajú neskôr za trvania členstva.
(2) Na spoločné družstevné hospodárenie sa nezdružujú
a) pozemky, ktoré sú už v čase vstupu člena do družstva (prípadne v čase, keď ich neskoršie získal) v užívaní družstva alebo inej socialistickej poľnohospodárskej organizácie,
b) pozemky, na ktorých sú zriadené stavby, ktoré môžu byť v osobnom vlastníctve, nádvoria, ako aj záhrady, ktoré súvisia s pozemkom, na ktorom je obytná budova, alebo sú v zastavanej časti

obce (intraviláne), ak ich výmera nepresahuje 0,10 ha. V jednotlivých prípadoch môže predstavenstvo určiť, že združeniu nepodlieha ani záhrada s výmerou presahujúcou 0,10 ha, ak to odôvodňujú okolnosti hodné osobitného zreteľa, najmä ak by združením zostávajúcej časti vznikol pozemok celkom nevhodný pre družstevné hospodárenie.

Čl. 39

(1) K pozemkom združeným na spoločné družstevné hospodárenie, prípadne k pozemkom daným za ne do náhradného užívania pri hospodársko-technickej úprave pozemkov (ďalej len „združené pozemky") patrí družstvu právo družstevného užívania.

(2) Právo družstevného užívania je bezodplatné a časove neobmedzené; oprávňuje družstvo na to, aby v súlade s právnymi predpismi užívalo združené pozemky na plnenie všetkých úloh, ktoré sú predmetom jeho činnosti.

(3) Družstvo môže najmä

a) vykonávať na združených pozemkoch úpravy potrebné na zabezpečenie alebo zvýšenie poľnohospodárskej výroby,

b) meniť podstatu združených pozemkov a čerpať z nej,

c) zriaďovať na združených pozemkoch stavby potrebné pre činnosť družstva aj obytné domy v rámci podnikovej bytovej výstavby.

(4) Všetky porasty na združených pozemkoch sú vo vlastníctve družstva.

Čl. 40

Družstvo spíše so svojím členom zápisnicu o pozemkoch združených na spoločné družstevné hospodárenie, v ktorej uvedie vlastníka pozemkov, ich druh a výmeru a čísla parciel, pod ktorými sú pozemky vedené v evidencii nehnuteľností; rovnopis zápisnice vydá členovi.

Čl. 41

(1) Úspešný rozvoj družstva, rast jeho výroby a dôchodku a tým i životnej úrovne jeho členov utvárajú predpoklady pre racionálne hospodárenie bez záhumienkov.

(2) Družstvo, ktoré hospodári bez záhumienkov, poskytuje svojim členom (ich rodinám) poľnohospodárske výrobky pre potrebu nimi chovaného hospodárskeho zvieratstva, prípadne pre osobnú spotrebu, a to za podmienok ustanovených Federálnym ministerstvom poľnohospodárstva a výživy.

(3) Družstvo, ktoré sa doteraz nerozhodlo hospodáriť bez záhumienkov, prideľuje záhumienky tým členom, ktorí ich požadujú; záhumienky sa prideľujú na jednotlivých členov alebo na rodiny členov.

Čl. 42

Člen družstva môže pre potreby svojej rodiny chovať jeden kus hovädzieho dobytka, jedno až dve prasce na výkrm, ako aj kozy, ovce, drobné hospodárske zvieratstvo a včelstvá v počte bližšie určenom v stanovách družstva. Pri určovaní tohto počtu sa družstvo spravuje zásadou, že chov hospodárskeho zvieratstva členmi družstva nesmie byť na ujmu rozvoja spoločného družstevného hospodárstva a rastu jeho trhovej produkcie a že stanovami družstva určený počet hospodárskeho zvieratstva musí zodpovedať poskytovanému množstvu poľnohospodárskych výrobkov, prípadne - ak ide o družstvo, ktoré doteraz nehospodári bez záhumienkov - i výmere záhumienka.

Čl. 43

(1) Výmera záhumienka, ktorého súčasťou nesmie byť lesná pôda, môže byť:

a) na jednotlivého člena najviac 0,25 ha, v horských alebo podhorských oblastiach najviac 0,50 ha; ak žije v rodine viac členov družstva, môže byť celková výmera záhumienka pre týchto členov najviac 0,50 ha, v horských alebo podhorských oblastiach až 1 ha (z toho orná pôda môže byť najviac 0,50 ha);

b) na rodinu člena najviac 0,50 ha, v horských alebo podhorských oblastiach až 1 ha (z toho orná pôda môže byť najviac 0,50 ha).

(2) Celková výmera na pestovanie špeciálnych plodín (najmä chmeľ, vinič hroznorodý, tabak, zelenina, jahody, ovocie, liečivé a koreninové rastliny, semená všetkých druhov a kvetiny) na záhumienku nesmie v rodine člena družstva presahovať 0,10 ha.

(3) Do výmery záhumienka sa započítava výmera záhrady, ktorá nebola združená; to platí aj pre výmeru na pestovanie špeciálnych plodín.

(4) Pri určovaní výmery záhumienka prihliada družstvo k miere účasti člena družstva (jeho rodiny) na práci v družstve. Stanovy družstva môžu určiť, že sa členom družstva, ktorým v sústavnej práci v družstve bráni zdravotný stav, vek alebo iný vážny dôvod (s výnimkou výkonu verejnej funkcie alebo inej činnosti pre spoločenskú organizáciu alebo výkonu práce v spoločnom poľnohospodárskom podniku), prideľujú záhumienky vo výmere nižšej než členom družstva trvale pracovne činným, najmenej však vo výmere 0,10 ha.

(5) Záhumienky sa neprideľujú, prípadne môžu byť odňaté tým členom družstva, ktorí ukončili sústavný výkon práce v družstve a odsťahovali sa z jeho obvodu.

Čl. 44

(1) Pri vstupe do družstva odovzdá člen do vlastníctva družstva živý a mŕtvy inventár (hospodárske zvieratá okrem tých zvierat a drobného hospodárskeho zvieratstva, ktoré podľa stanov družstva môže chovať, hospodárske stroje, vozy a náradie), hospodárske budovy a iné stavby hospodárskej povahy, osivá, sadivá a krmivá, prípadne remeselnícke potreby, pokiaľ ich družstvo potrebuje.

(2) Družstvo ocení v prítomnosti člena podľa platných cenových predpisov výrobné prostriedky, ktoré prevzalo do vlastníctva (odsek 1). O vykonanom ocenení sa spíše zápisnica, ktorej rovnopis vydá družstvo členovi.

Čl. 45

(1) Dvadsať percent preberacej ceny živého a mŕtveho inventára, prípadne remeselníckych potrieb, ako aj preberacia cena hospodárskych budov a iných stavieb, osív, sadív a krmív sú povinným nenávratným vkladom člena do družstva.

(2) Zostávajúca časť preberacej ceny živého a mŕtveho inventára, prípadne remeselníckych potrieb zaplatí družstvo svojmu členovi za podmienok a v lehotách určených v stanovách družstva.

(3) Ak družstvo doteraz nezaplatilo svojim členom, ktorých členstvo vzniklo pred 1. januárom 1976, zvyšok preberacej ceny živého a mŕtveho inventára, prípadne remeselníckych potrieb, určia stanovy družstva podmienky a lehoty, za ktorých sa tak stane. Lehoty sa môžu určiť aj rozdielne tak, aby tento zvyšok bol zaplatený najskôr starým členom družstva, predovšetkým dôchodcom.

V. Pracovné vzťahy v družstve

Čl. 46

(1) Prácu v družstve vykonávajú zásadne jeho členovia, a to za podmienok určených dohodou o pracovných podmienkach, prípadne - ak nedošlo k jej uzavretiu - na základe rozhodnutia predstavenstva o pracovnom zaradení a rozsahu pracovnej účasti člena v družstve. Pri rozhodovaní o pracovnom zaradení a rozsahu pracovnej účasti člena v družstve prihliada predstavenstvo na potreby a možnosti družstva, ako aj na zdravotný stav a schopnosti a - pokiaľ možno - aj na kvalifikáciu člena. Obsah rozhodnutia predstavenstva sa musí členovi oznámiť písomne.

(2) So zreteľom na vnútornú organizáciu družstva a na podmienky určené dohodou o pracovných podmienkach, prípadne rozhodnutím predstavenstva o pracovnom zaradení a rozsahu pracovnej účasti člena v družstve určuje predstavenstvo členom družstva, v ktorých organizačných jednotkách majú pracovať.

(3) V pracovnom pomere, prípadne v inom pracovnoprávnom vzťahu môže družstvo zamestnávať občanov len výnimočne, ak ide o osoby s odbornými znalosťami a prípravou, ktoré nemožno získať z radov členov, alebo ak ide o zabezpečenie naliehavých (najmä sezónnych) prác, ktoré nemožno bez takej pomoci vykonať riadne a včas ani pri racionálnom využití práce členov a techniky.

Čl. 47

(1) Pred prijatím za člena družstva prerokuje družstvo s uchádzačom o členstvo podmienky, za ktorých má vykonávať prácu v družstve, a na základe tohto prerokovania mu predloží návrh dohody o pracovných podmienkach tak, aby sa táto dohoda mohla uzavrieť najneskoršie ku dňu vzniku členstva. V prípadoch určených orgánmi štátnej zdravotníckej správy je družstvo povinné zabezpečiť, aby sa uchádzač o členstvo podrobil pred uzavretím dohody o pracovných podmienkach vstupnej lekárskej prehliadke.

(2) Pri dojednávaní dohody o pracovných podmienkach prihliada družstvo najmä na organizáciu výroby a práce, na celkovú potrebu prác jednotlivých druhov a požiadavky účelnej deľby práce i účelného využívania pracovných síl, ako aj na zdravotný stav a schopnosti a - pokiaľ možno - i kvalifikáciu a oprávnené záujmy jednotlivých členov.

(3) Dohoda o pracovných podmienkach môže sa platne uzavrieť len písomne. Jedno vyhotovenie písomnej dohody o pracovných podmienkach je družstvo povinné vydať členovi.

Čl. 48

(1) Dohoda o pracovných podmienkach musí obsahovať dojednanie o

a) druhu práce (funkcii), ktorú bude člen družstva vykonávať,

b) mieste výkonu práce (obci, hospodárstve, prevádzke, farme, prípadne inak určenom mieste),

c) dni nástupu do práce.

(2) Ak nemôže družstvo poskytnúť svojmu členovi prácu celoročne alebo na plný pracovný úväzok, musí dohoda o pracovných podmienkach obsahovať aj dojednanie o rozsahu jeho pracovnej účasti v družstve v priebehu kalendárneho roka.

(3) V dohode o pracovných podmienkach môže družstvo s členom dojednať i ďalšie podmienky, na ktorých družstvo alebo člen majú záujem, najmä zaradenie na účely odmieňania zodpovedajúce dohodnutému druhu práce (funkcii).
(4) Ak nebolo dohodnuté niečo iné, predpokladá sa, že dohoda o pracovných podmienkach sa uzavrela na neurčitý čas.
Čl. 49
(1) Dohodu o pracovných podmienkach možno zmeniť len vtedy, ak sa družstvo a člen družstva písomne dohodnú na jej zmene, prípadne - najmä ak ide o preradenie člena družstva na inú prácu alebo o jeho preloženie - za podmienok ustanovených vládou Československej socialistickej republiky. Len za týchto podmienok môže sa tiež zmeniť pracovné zaradenie člena družstva určené rozhodnutím predstavenstva.
(2) Ak sa dohoda o pracovných podmienkach neuzavrela, je družstvo povinné umožniť svojmu členovi - pokiaľ sa s ním nedohodne inak - jeho pracovnú účasť v družstve v priebehu kalendárneho roka najmenej v rozsahu potrebnom pre zápočet kalendárneho roka podľa predpisov o sociálnom zabezpečení.
(3) Ak družstvo nemôže svojmu členovi poskytnúť prácu pre neho vhodnú celoročne alebo na plný pracovný úväzok, je povinné mu umožniť, aby dočasne pracoval pre inú organizáciu, a účinne mu pomáhať pri vyhľadávaní vhodnej pracovnej príležitosti, najmä v patronátnych organizáciách a organizáciách s vyššou sezónnou potrebou práce.
Čl. 50
(1) Za účelom prehlbovania organizácie práce, upevnenia vnútorného poriadku a pracovnej disciplíny prijíma členská schôdza pracovný poriadok družstva. Pracovný poriadok rozvádza podrobnejšie ustanovenia právnych predpisov o pracovných vzťahoch v družstve.
(2) Družstvo vypracuje pracovný poriadok podľa vzoru vydaného Federálnym ministerstvom poľnohospodárstva a výživy; návrh pracovného poriadku predloží predstavenstvo členskej schôdzi po predchádzajúcom prerokovaní s okresnou poľnohospodárskou správou.
(3) Pracovný poriadok družstva nadobúda účinnosť dňom, ktorý je v ňom určený; všetci členovia, prípadne pracovníci družstva musia byť s ním oboznámení.
Čl. 51
(1) Pokiaľ družstvo utvorilo na to ekonomické predpoklady, poskytuje svojim členom dovolenku na zotavenie podľa zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve (ďalej len „zákon").
(2) Družstvo, ktoré doteraz neutvorilo ekonomické predpoklady pre poskytovanie dovolenky na zotavenie svojim členom podľa zákona, poskytuje dovolenku na zotavenie svojim členom za podmienok a v rozsahu, ktoré určia stanovy družstva; stanovy družstva určia výmeru dovolenky tak, aby zodpovedala hospodárskym možnostiam družstva.
(3) Okresná poľnohospodárska správa posúdi, kedy družstvo, ktoré ešte poskytuje dovolenku na zotavenie svojim členom v menšom rozsahu určenom stanovami družstva - bude schopné poskytovať svojim členom dovolenku na zotavenie za podmienok a v rozsahu podľa zákona.
Čl. 52
(1) Členom družstva patrí za prácu vykonanú v družstve odmena za prácu, ktorá sa vypláca v peniazoch; určí sa podľa množstva, akosti a spoločenského významu práce.
(2) Družstvo si určí s prihliadnutím na svoje podmienky vnútrodružstevné predpisy pre odmeňovanie za prácu, ktoré vypracuje na základe jednotných a záväzných zásad ustanovených vládou Československej socialistickej republiky a jednotných smerníc vydaných Federálnym ministerstvom poľnohospodárstva a výživy po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí a ministerstvami poľnohospodárstva a výživy republík, prípadne na základe ďalších platných predpisov. Poskytovanie vyššej odmeny za prácu alebo iných výhod peňažnej hodnoty vybočujúcich z rámca platných predpisov o odmeňovaní za prácu v družstvách nie je dovolené.
Čl. 53
(1) Písomnosti družstva týkajúce sa pracovných vzťahov v družstve musia sa doručiť členovi družstva do vlastných rúk; doručujú sa mu na pracovisku, v jeho byte alebo kedykoľvek bude zastihnutý, prípadne - ak to nie je možné - poštou.
(2) Písomnosti doručované poštou zasiela družstvo na poslednú adresu člena družstva, ktorá mu je známa, ako doporučenú zásielku s doručenkou s poznámkou „do vlastných rúk".
(3) Povinnosť družstva doručiť písomnosť je splnená, len čo člen družstva písomnosť prevezme alebo len čo bola vrátená družstvu ako nedoručiteľná a člen svojím konaním doručenie písomnosti zmaril. Účinky doručenia nastanú aj vtedy, ak člen družstva prijatie písomnosti odmietne.
VI. Družstevná disciplína
Čl. 54

(1) Nevyhnutným predpokladom úspešnej činnosti družstva a jeho trvalého rozvoja v súlade so záujmami spoločnosti je dôsledné dodržiavanie družstevnej disciplíny. Družstevnou disciplínou sa rozumie uvedomelé plnenie úloh a povinností, ktoré pre každého člena družstva vyplývajú z jeho členstva v družstve, najmä v súvislosti s jeho účasťou na spoločnej práci, na riadení a správe družstva a na spoločenskej činnosti družstva. Družstevná disciplína je založená na vzťahoch súdružskej spolupráce a vzájomnej pomoci, na uplatňovaní zásad socialistického spolužitia členov družstva a na rozvíjaní ich iniciatívy i zvyšovaní ich ideologickej a odbornej úrovne.
(2) Neoddeliteľnou súčasťou družstevnej disciplíny je pracovná disciplína a ochrana socialistického vlastníctva. Dodržiavanie pracovnej disciplíny vyžaduje od členov družstva najmä uvedomelé a riadne plnenie pracovných úloh podľa svojich síl, zručností a schopností, plné využívanie pracovného času a výrobných prostriedkov, svedomité plnenie pokynov nadriadených a dodržiavanie predpisov vzťahujúcich sa na prácu nimi vykonávanú, najmä predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a predpisov o ochrane proti požiarom.

Čl. 55

(1) Družstvo vedie svojich členov k upevňovaniu a prehlbovaniu družstevnej disciplíny predovšetkým výchovným pôsobením, presvedčovaním, hodnotením a oceňovaním dobrých výsledkov a zásluh, ako aj sústavným utváraním priaznivých podmienok pre riadne plnenie úloh a povinností každým členom.
(2) Ak sa dopustí člen družstva menej závažného porušenia družstevnej disciplíny, je povinnosťou nadriadeného, aby mu porušenie družstevnej disciplíny vytkol a poučil ho o nesprávnosti jeho konania, prípadne aby využil aj možnosť vec prerokovať na výrobnej alebo inej porade organizačnej jednotky.

Čl. 56

(1) Za závažné alebo opätovné porušenie družstevnej disciplíny, ktorou sa porušila povinnosť ustanovená právnym predpisom, stanovami družstva alebo inými vnútrodružstevnými predpismi, prípadne uzneseniami alebo opatreniami orgánov alebo pracovnými príkazmi vedúcich funkcionárov (vedúcich odborných pracovníkov) družstva, môže sa členovi družstva uložiť niektoré z týchto kárnych opatrení:
a) pokarhanie,
b) verejné pokarhanie,
c) zníženie, prípadne odňatie prémií, podielov na hospodárskych výsledkoch alebo iných pohyblivých súčastí odmeny za prácu, vyjadrujúcich osobné ohodnotenie, až do celkovej výšky 500 Kčs,
d) preradenie na menej platenú prácu na čas až troch mesiacov, prípadne zníženie základnej mesačnej odmeny za prácu až o 10 % na čas až troch mesiacov.
(2) Iné kárne opatrenie (neuvedené v odseku 1) nemožno uložiť. Za jedno a to isté porušenie družstevnej disciplíny možno uložiť len jedno kárne opatrenie. Uloženie kárneho opatrenia nevylučuje prípadné právo družstva na náhradu škody.
(3) Členovi družstva sa nemôže uložiť kárne opatrenie, ak nesplnil pokyn, ktorý bol v rozpore s právnymi predpismi.
(4) Kárne opatrenie nemožno uložiť za porušenie družstevnej disciplíny, ak členovi družstva zaň uložil právoplatné opatrenie iný orgán než orgán družstva, alebo ak bol preň člen družstva právoplatne odsúdený.

Čl. 57

(1) Kárne opatrenie sa môže uložiť len do jedného mesiaca odo dňa, keď sa družstvo dozvedelo o porušení družstevnej disciplíny, najneskoršie však do jedného roka odo dňa, keď k porušeniu družstevnej disciplíny došlo. Ak však ukladá kárne opatrenie členská schôdza (zbor zástupcov), platí miesto lehoty jedného mesiaca lehota troch mesiacov.
(2) Ak je konanie člena družstva, v ktorom možno vidieť porušenie družstevnej disciplíny, predmetom vyšetrovania iného orgánu než orgánu družstva, začína sa lehota jedného, prípadne troch mesiacov na uloženie kárneho opatrenia dňom, keď sa družstvo dozvedelo o výsledku tohto vyšetrovania.

Čl. 58

(1) Kárne opatrenie ukladá zásadne predstavenstvo družstva. Pokarhanie môžu uložiť i predseda a podpredseda družstva. Stanovy družstva môžu určiť, že pokarhanie môžu ukladať aj vedúci odborní pracovníci poverení riadením jednotlivých úsekov činností a jednotlivých hospodárstiev, prípadne i ďalších organizačných jednotiek v družstve.
(2) Ak ide o porušenie družstevnej disciplíny predsedom (podpredsedom), iným členom predstavenstva alebo členom revíznej komisie, ukladá kárne opatrenie členská schôdza (zbor

zástupcov). Návrh na kárne opatrenie - ak ide o porušenie družstevnej disciplíny predsedom - môže podať aj okresná poľnohospodárska správa.

Čl. 59

(1) V kárnom konaní sa musí vždy spoľahlivo zistiť skutočný stav a členovi družstva sa musí poskytnúť možnosť hájiť sa.

(2) O priebehu kárneho konania sa spíše stručná zápisnica, v ktorej sa uvedie, proti komu sa konanie vedie, čo považuje kárny orgán za porušenie družstevnej disciplíny (skutok), vyjadrenie člena družstva, dôkazy, ktoré boli vykonané, a rozhodnutie, ku ktorému kárny orgán dospel.

Čl. 60

Ak bolo uložené kárne opatrenie, vydáva sa rozhodnutie tiež písomne a doručuje sa členovi družstva do 15 dní od jeho vydania. Rozhodnutie musí obsahovať presné určenie kárneho opatrenia, odôvodnenie, z ktorého je jasné, v čom spočíva porušenie družstevnej disciplíny a na základe ktorých dôkazov dospel kárny orgán k záveru, že sa ho člen družstva dopustil, ako aj poučenie o možnosti podať námietky (čl. 62 ods. 1), prípadne návrh na preskúmanie rozhodnutia súdom (čl. 62 ods. 2) s uvedením lehoty, do ktorej možno tak urobiť, a miesta, kde sa námietky alebo návrh na preskúmanie podávajú.

Čl. 61

Pri ukladaní kárnych opatrení sa prihliada najmä na závažnosť porušenia družstevnej disciplíny, spôsobenú škodu, mieru zavinenia a okolnosti, za ktorých bola družstevná disciplína porušená, ako aj na doterajší postoj člena družstva k plneniu povinností vyplývajúcich z jeho členstva v družstve.

Čl. 62

(1) Proti rozhodnutiu predstavenstva, prípadne vedúceho funkcionára (vedúceho odborného pracovníka) družstva, ktorým bolo uložené kárne opatrenie, môže člen družstva, ktorému sa kárne opatrenie uložilo, do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia podať námietky členskej schôdzi (zboru zástupcov). Námietky možno podať písomne alebo ústne; o ústne podaných námietkach spíše družstvo zápisnicu. Námietky sa podávajú predstavenstvu, ktoré ich predloží na rozhodnutie najbližšej členskej schôdzi (schôdzi zboru zástupcov). Podanie námietok má odkladný účinok.

(2) Ak sa člen družstva domnieva, že pri uložení kárneho opatrenia sa porušil právny predpis, stanovy družstva alebo iné vnútrodružstevné predpisy, alebo že kárne konanie zostalo neúplné, môže do 30 dní od doručenia rozhodnutia členskej schôdze (zboru zástupcov) o námietkach, prípadne - ak ide o predsedu (podpredsedu), iného člena predstavenstva alebo člena revíznej komisie - od doručenia rozhodnutia členskej schôdze (zboru zástupcov) o kárnom opatrení, podať návrh na preskúmanie tohto rozhodnutia súdom. Podanie návrhu na preskúmanie má odkladný účinok.

(3) Ak rozhodnutie členskej schôdze (zboru zástupcov) súd zrušil z toho dôvodu, že kárne konanie zostalo neúplné, prerokuje vec členská schôdza (zbor zástupcov) znovu na svojom najbližšom zasadnutí nasledujúcom po dni, keď rozhodnutie o zrušení nadobudlo právoplatnosť; je však povinná spravovať sa pritom právnym názorom súdu.

Čl. 63

(1) Rozhodnutie o kárnom opatrení, proti ktorému už nemožno podať námietky alebo návrh na preskúmanie súdom, družstvo vykoná.

(2) Pokarhanie je vykonané doručením konečného rozhodnutia.

(3) Verejné pokarhanie sa vykoná zverejnením spôsobom v družstve obvyklým.

(4) Kárne opatrenie s majetkovým dopadom vykoná družstvo znížením, prípadne odňatím prémií, podielov na hospodárskych výsledkoch alebo iných pohyblivých súčastí odmeny alebo prevedením na menej platenú prácu.

Čl. 64

O vykonaných kárnych opatreniach vedie družstvo osobitnú evidenciu; v evidencii sa vyznačuje najmä deň, keď bolo kárne opatrenie vykonané, a spôsob, ktorým sa tak stalo.

Čl. 65

(1) Ak sa nedopustil člen družstva počas jedného roka od právoplatného uloženia kárneho opatrenia ďalšieho porušenia družstevnej disciplíny, posudzuje sa, akoby mu kárne opatrenie nebolo uložené.

(2) Aj pred uplynutím času uvedeného v odseku 1 môže predstavenstvo, prípadne - ak uložila kárne opatrenie členská schôdza (zbor zástupcov) - členská schôdza (zbor zástupcov) rozhodnúť, že sa člen družstva posudzuje, akoby mu kárne opatrenie nebolo uložené, ak sa osvedčil príkladným plnením povinností vyplývajúcich z jeho členstva v družstve.

Čl. 66

Predstavenstvo je povinné podávať členskej schôdzi (zboru zástupcov) správy o uložených kárnych opatreniach a o stave družstevnej disciplíny v družstve.

Čl. 67

O doručovaní rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia platia ustanovenia o doručovaní písomností družstva týkajúcich sa pracovných vzťahov v družstve; ak sa kárne opatrenie uložilo mladistvému členovi, doručuje sa rozhodnutie aj jeho zákonnému zástupcovi.

VII. Ochrana družstevného majetku

Čl. 68

Družstvo je povinné počínať si tak, aby sa družstevný majetok plne, účelne a hospodárne využíval a bol chránený pred škodami všetkého druhu; k tomu vychováva tiež všetkých svojich členov. Ak sa družstvu spôsobila škoda, je družstvo povinné požadovať jej náhradu.

Čl. 69

(1) Člen družstva je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví a majetku ani neoprávnenému majetkovému prospechu na úkor spoločnosti, družstva alebo jednotlivca.

(2) Družstvo je povinné sústavne kontrolovať, či jeho členovia plnia svoje členské povinnosti tak, aby nedochádzalo ku škodám.

Čl. 70

(1) Družstvo je povinné utvárať svojim členom také podmienky, aby mohli riadne plniť svoje členské povinnosti bez ohrozenia zdravia a majetku; ak zistí závady, je povinné urobiť opatrenia na ich odstránenie.

(2) Ak člen družstva zistí, že nemá utvorené podmienky na riadne plnenie svojich členských povinností, je povinný oznámiť to svojmu nadriadenému.

(3) Ak hrozí družstvu škoda, je člen družstva povinný upozorniť na to príslušného vedúceho funkcionára (vedúceho odborného pracovníka) družstva, prípadne príslušné orgány. Ak na odvrátenie škody hroziacej družstvu neodkladne treba zákrok, je člen družstva povinný zakročiť; nemusí tak urobiť, ak mu v tom bráni dôležitá okolnosť, alebo ak by tým vystavil vážnemu ohrozeniu seba alebo iných členov (pracovníkov) družstva, prípadne osoby mu blízke.

Čl. 71

(1) Hotovosti, ceniny, tovar, zásoby materiálu alebo iné hodnoty môže družstvo zveriť na vyúčtovanie členovi, prípadne pracovníkovi družstva len vtedy, ak uzavrelo s ním dohodu o hmotnej zodpovednosti; táto dohoda môže byť platne uzavretá iba písomne.

(2) Bez uzavretia dohody o hmotnej zodpovednosti nemôže družstvo ustanoviť svojho člena, prípadne pracovníka najmä za pokladníka alebo skladníka, ani inak ho poveriť pokladničnými operáciami alebo činnosťou spojenou s preberaním, skladovaním a vydávaním hmotných prostriedkov (tovaru, zásob materiálu a pod.). Bez uzavretia dohody o hmotnej zodpovednosti nemôže družstvo ustanoviť svojho člena, prípadne pracovníka ani do iných funkcií, o ktorých to ustanovuje osobitný predpis.

Čl. 72

(1) Pri uzavretí dohody o hmotnej zodpovednosti, pri jej zániku, pri preradení člena družstva na inú prácu alebo na iné pracovisko alebo pri jeho preložení musí byť vykonaná
inventarizácia zverených prostriedkov.

(2) Na pracoviskách, kde pracujú členovia, prípadne pracovníci družstva, ktorí zodpovedajú za schodok spoločne, musí byť inventarizácia vykonaná pri uzavretí dohôd so všetkými spoločne zodpovednými osobami, pri zániku všetkých týchto dohôd, pri prevedení na inú prácu alebo na iné pracovisko alebo preložení všetkých spoločne zodpovedných osôb, pri zmene funkcie vedúceho alebo jeho zástupcu a na žiadosť ktorejkoľvek zo spoločne zodpovedných osôb pri zmene v ich kolektíve, prípadne pri odstúpení niektorej z nich od dohody o hmotnej zodpovednosti.

Čl. 73

Nástroje, ochranné pracovné prostriedky a iné podobné predmety sa členom, prípadne pracovníkom družstva zverujú na písomné potvrdenie. O tom vedie družstvo evidenciu, v ktorej sa vyznačuje, komu sa tieto predmety zverili, kedy a v akom stave sa vydali a kedy a v akom stave boli vrátené.

Čl. 74

Ak spôsobil člen, prípadne pracovník družstva na družstevnom majetku škodu, je predstavenstvo povinné bez odkladu starostlivo objasniť okolnosti, za ktorých ku škode došlo, a na základe tohto objasnenia toho, kto škodu spôsobil, poučiť o tom, ako sa mal zachovať, aby ku škode nedošlo; prípady vážnejších škôd sa po objasnení prerokúvajú i na výrobnej alebo inej porade organizačnej jednotky.

Čl. 75

(1) Ak zistilo predstavenstvo pri objasnení okolností, za ktorých došlo ku škode na družstevnom majetku, že za škodu zodpovedá člen, prípadne pracovník družstva, určí družstvo výšku požadovanej náhrady so zreteľom na príslušné ustanovenia Zákonníka práce o rozsahu náhrady škody spôsobenej pracovníkom pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním.
(2) Ak ide o škodu presahujúcu sumu 10 000 Kčs alebo o škodu, za ktorú zodpovedá predseda (podpredseda), iný člen predstavenstva alebo člen revíznej komisie, určuje výšku požadovanej náhrady na návrh predstavenstva členská schôdza (zbor zástupcov); inak určuje výšku požadovanej náhrady predstavenstvo.

Čl. 76

Orgán družstva, ktorý určil výšku požadovanej náhrady škody, môže upustiť od vymáhania zvyšnej sumy náhrady škody, ak člen družstva uhradil aspoň dve tretiny určenej náhrady škody a preukázal príkladné plnenie povinností vyplývajúcich z jeho členstva v družstve. To neplatí, ak ide o náhradu škody, ktorú člen družstva spôsobil úmyselne alebo v opilosti, na zverených hodnotách, ktoré je povinný vyúčtovať, alebo stratou zverených predmetov.

Čl. 77

Ak člen družstva uzná záväzok nahradiť škodu v určenej výške a ak sa družstvo s ním dohodne na spôsobe úhrady, je povinné s ním uzavrieť dohodu písomne; inak je dohoda neplatná. Ak nedošlo k uznaniu záväzku, je družstvo povinné včas uplatniť nárok na náhradu škody v zmierovacom konaní, prípadne na súde.

Čl. 78

Družstvo je povinné postarať sa o bezpečnú úschovu vecí, ktoré jeho členovia obvykle nosia do práce, ako aj obvyklých dopravných prostriedkov, pokiaľ ich jeho členovia používajú na cestu do práce a späť.

VIII. Spoločenská činnosť družstva

Čl. 79

Spoločenská činnosť družstva spočíva najmä vo všestrannej starostlivosti družstva o jeho členov, prípadne pracovníkov, a to predovšetkým po stránke ideovej, odbornej, kultúrno-osvetovej, pracovnej, sociálnej a zdravotnej. Osobitnú pozornosť venuje družstvo mládeži, ženám, osobám so zmenenou pracovnou schopnosťou a dôchodcom.

Čl. 80

Družstvo sa sústavne stará o politický rast svojich členov, prípadne pracovníkov. Na výrobných a iných poradách, ako aj pri iných príležitostiach objasňuje členom, prípadne pracovníkom význam ďalšieho upevňovania zväzku robotníckej triedy a družstevných roľníkov a oboznamuje ich s požiadavkami kladenými na poľnohospodársku veľkovýrobu v záujme ďalšieho rozvoja vyspelej socialistickej spoločnosti. Družstvo vychováva svojich členov, prípadne pracovníkov v duchu proletárskeho internacionalizmu a socialistického vlastenectva.

Čl. 81

Družstvo sa stará o ďalšie vzdelávanie a sebavzdelávanie svojich členov, prípadne pracovníkov, o zvyšovanie a vhodné rozširovanie ich odbornej kvalifikácie. Za tým účelom najmä:
a) odporúča svojich členov, prípadne pracovníkov na denné štúdium a na štúdium popri zamestnaní; umožňuje im štúdium aj poskytovaním hmotného zabezpečenia podľa osobitných predpisov;
b) zriaďuje družstevné školy práce a využíva všetky ďalšie možnosti na zvýšenie kvalifikácie svojich členov, prípadne pracovníkov; vysiela ich do odborných kurzov, do vzorových závodov a škôl pokrokových skúseností;
c) umožňuje svojim členom, prípadne pracovníkom súdružskú výmenu skúseností s členmi iných družstiev, absolventom vysokých a stredných odborných škôl pred zaradením do práce získanie potrebnej praxe vo vybraných socialistických poľnohospodárskych organizáciách;
d) buduje a zabezpečuje prevádzku odbornej knižnice a útvaru technicko-ekonomických informácií, zabezpečuje pravidelné premietanie odborných poľnohospodárskych filmov a využívanie názorných pomôcok, hromadné sledovanie odborných televíznych a rozhlasových relácií a pod.

Čl. 82

(1) Družstvo môže so svojím členom uzavrieť dohodu, ktorou sa zaväzuje umožniť mu získanie alebo zvýšenie kvalifikácie a ktorou sa člen družstva zaväzuje zotrvať v družstve po určitý čas v členskom pomere alebo uhradiť družstvu náklady spojené so získaním alebo zvýšením svojej kvalifikácie. Družstvo sa môže so svojím členom tiež dohodnúť, že mu člen uhradí i náklady, ktoré do skončenia členského pomeru vynaložilo na získanie alebo zvýšenie jeho kvalifikácie, ak členstvo zaniklo pred získaním predpokladanej kvalifikácie alebo pred jej zvýšením.
(2) Dohoda sa musí uzavrieť písomne a musí sa v nej uviesť:

a) druh kvalifikácie a spôsob jej získania alebo zvýšenia,
b) čas, po ktorý sa člen zaväzuje zotrvať v družstve v členskom pomere po získaní alebo zvýšení tejto kvalifikácie,
c) druhy nákladov, ktoré bude člen povinný uhradiť, ak nesplní svoj záväzok zotrvať v družstve po určitý čas v členskom pomere, a najvyššia celková suma, do ktorej možno na ňom túto náhradu požadovať.
(3) Dohoda, ktorá nebola uzavretá písomne alebo ktorá neobsahuje údaje uvedené v odseku 2, je neplatná.
(4) Ak nesplní člen družstva svoj záväzok len sčasti, družstvo mu povinnosť nahradiť náklady pomerne zníži. V odôvodnených prípadoch môže družstvo náhradu nákladov celkom odpustiť.
(5) Povinnosť nahradiť náklady zaniká úplne, ak sa členstvo skončilo vystúpením so skrátenou lehotou z dôvodov uvedených v čl. 16 ods. 3 písm. a), c), d) a e).

Čl. 83

V rámci kultúrnovýchovnej starostlivosti o svojich členov, prípadne pracovníkov družstvo najmä
a) stará sa o rozvoj vedeckej, technickej a umeleckej tvorivosti svojich členov, prípadne pracovníkov;
b) v spolupráci so spoločenskými organizáciami a osvetovými zariadeniami podporuje rozvoj kultúrnej, telovýchovnej, športovej a brannej činnosti, zúčastňuje sa na výstavbe, údržbe a prevádzke kultúrnych a telovýchovných zariadení, prípadne združuje svoje prostriedky s prostriedkami národného výboru, iných družstevných, štátnych a spoločenských organizácií na výstavbu, vybavenie, údržbu a činnosť týchto zariadení;
c) zriaďuje knižnicu a čitáreň, zakladá a spravuje kultúrny klub a pod.;
d) organizuje hromadné návštevy kultúrnych, telovýchovných a iných spoločenských akcií.

Čl. 84

(1) Stále zlepšovanie pracovných podmienok je rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou plánovania a plnenia výrobných a ostatných úloh družstva.
(2) Družstvo je povinné najmä
a) zaraďovať svojich členov, prípadne pracovníkov do práce podľa ich zdravotného stavu a schopností a - pokiaľ možno - i kvalifikácie;
b) postupne odstraňovať fyzicky namáhavé práce a práce v sťažených podmienkach zavádzaním nových pracovných postupov s využitím mechanizácie, automatizácie a pod.;
c) sústavne oboznamovať svojich členov, prípadne pracovníkov s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a s novými poznatkami na tomto úseku, pravidelne overovať ich znalosti a vyžadovať a kontrolovať dodržiavanie týchto predpisov;
d) zriaďovať, udržiavať a zlepšovať potrebné ochranné zariadenia a trvale utvárať podmienky pre bezpečnú a zdravotne nezávadnú prácu a pre predchádzanie pracovným úrazom a chorobám z povolania;
e) umožňovať svojim členom, prípadne pracovníkom vo všetkých smenách závodné stravovanie zodpovedajúce zásadám správnej výživy a zabezpečovať im na pracoviskách vhodné nápoje.

Čl. 85

V rámci sociálnej a zdravotnej starostlivosti o svojich členov, prípadne pracovníkov družstvo najmä
a) v spolupráci s národným výborom sa stará o tvorbu a ochranu životného a pracovného prostredia;
b) zúčastňuje sa na úprave a vybavení dedinských sídlisk, na rozvoji služieb pre obyvateľstvo a pod.;
c) stará sa o uspokojovanie bytovej potreby svojich členov, prípadne pracovníkov, a to - podľa okolností - aj podnikovou bytovou výstavbou;
d) podľa potreby poskytuje svojim členom, prípadne pracovníkom sociálnu podporu a bezúročné pôžičky;
e) poskytuje svojim členom z fondu kultúrnych a sociálnych potrieb príspevky k dôchodkom;
f) vysiela svojich členov, prípadne pracovníkov na domácu a zahraničnú rekreáciu a navrhuje ich, prípadne vysiela na kúpeľnú liečbu.

Čl. 86

V rámci starostlivosti o mládež družstvo najmä:
a) zabezpečuje politický a odborný rast, ako aj zdravý fyzický a morálny rozvoj mladých členov, vysiela ich do odborných učilíšť, stredných odborných a vysokých škôl a poskytuje im štipendiá za podmienok ustanovených osobitnými predpismi;
b) zaraďuje mladých členov na miesta zodpovedajúce získanej kvalifikácii a praxi;

c) podľa potreby poskytuje mladým členom hmotnú pomoc pri zakladaní rodiny, pri výstavbe bytov, rodinných domčekov a pod.;
d) účinne pomáha pri založení miestnej organizácie Socialistického zväzu mládeže a utvára podmienky na ustanovovanie a činnosť iných mládežníckych kolektívov; dbá o to, aby sa rozvíjali tvorivé schopnosti mladých členov, ako aj ich iniciatíva a aktivita pri práci aj pri riadení a správe družstva.

Čl. 87

V rámci starostlivosti o pracovné podmienky žien družstvo najmä
a) utvára vhodné pracovné podmienky pre svoje členky, prípadne pracovníčky a podľa svojich možností im zabezpečuje primerané pracovné zaradenie;
b) zriaďuje závodnú jedáleň, žatevné útulky, práčovne, umyvárne, šatne a podobné zariadenia; zriaďuje alebo sa zúčastňuje na výstavbe detských jaslí, materských škôl, pionierskych táborov a pod.;
c) presadzuje skutočnú rovnosť muža a ženy vo všetkých spoločenských vzťahoch súvisiacich so životom družstva.

Čl. 88

Družstvo utvára vhodné podmienky pre zabezpečenie pokojnej staroby svojich členov, prípadne pracovníkov, a to hlavne formou rekreácie, kultúrneho vyžitia, zabezpečenia stravovania, prípadne i ďalších služieb, ktoré si nemôžu sami zabezpečiť vzhľadom na pokročilý vek. Využíva ich dlhodobé skúsenosti a umožňuje im také zapojenie do práce, ktoré zodpovedá ich zdravotnému stavu a schopnostiam a - pokiaľ možno - aj kvalifikácii, ako aj možnostiam a potrebám družstva.

Čl. 89

(1) Družstvo je povinné utvárať podmienky pre vhodné pracovné uplatnenie svojich členov so zmenenou pracovnou schopnosťou a umožňovať im, aby výcvikom alebo štúdiom získavali potrebnú kvalifikáciu a zvyšovali si ju. To platí najmä v prípadoch, v ktorých bola zmena pracovnej schopnosti spôsobená pracovným úrazom alebo chorobou z povolania.
(2) V rámci starostlivosti o členov so zmenenou pracovnou schopnosťou plní družstvo aj ďalšie úlohy vyplývajúce z predpisov o sociálnom zabezpečení.

Čl. 90

(1) Družstvo, ktorého členská schôdza rozhodla o vstupe do zväzu družstevných roľníkov, plní v oblasti svojej spoločenskej činnosti aj úlohy, ktoré vyplývajú zo stanov zväzu družstevných roľníkov a z uznesení jeho orgánov.
(2) Orgány družstva, ktorého členská schôdza rozhodla o vstupe do zväzu družstevných roľníkov, vykonávajú súčasne funkcie orgánov základnej organizácie tohto zväzu.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.